

การดำเนินงานห้องสมุดเสียงในประเทศไทย

นางสาวน้ำทิพย์ วิชาวิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2526

ISBN 974-566-151-1

010052

๕ 15944105

THE OPERATION OF SOUND LIBRARIES IN THAILAND

MISS NAMTIP WIPAWIN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

ISBN 974-566-151-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์
ชื่อนิสิต

ภาควิชา

อาจารย์ที่ปรึกษา

การดำเนินงานทองสมุกเสี่ยงในประเทศไทย

นางสาวน้ำทิพย์ วิภาวิน

บรรณารักษศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณฉิมฉล กุลบุญ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

S. S. S. S. S.

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Dr. A. Jai Jantong

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มล.จอย นันทวิจิตรินทร์)

Dr. P. P. P.

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณฉิมฉล กุลบุญ)

Dr. S. S. S.

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลธิชา สุทธิจันทร์กุล)

Dr. M. M. M.

กรรมการ

(อาจารย์มาลินี ศรีพิสุทธิ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยพิษณุ
ขอใช้
อาจารย์ที่ปรึกษา
ภาควิชา
ปีการศึกษา

การดำเนินงานห้องสมุดเสียงในประเทศไทย
นางสาวน้ำทิพย์ วิภาวิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพนทิพย์ กุศลบุญ
บรรณารักษศาสตร์
2528

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดเสียง
ในประเทศไทย ด้านการบริหาร งานเทคนิค งานบริการ รวมถึงวัสดุภัณฑ์และสิ่งพิมพ์
ที่จัดให้บริการ ปัญหา และอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนว
ทางในการปรับปรุงการจัดดำเนินงานห้องสมุดเสียงในประเทศไทยให้สามารถจัดบริการผู้
ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการดำเนินการวิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น สัมภาษณ์บรรณารักษหรือ
บุคลากรที่รับผิดชอบงานห้องสมุดเสียง 8 แห่ง จำนวน 8 คน และหัวหน้าหน่วยงานของ
ห้องสมุดเสียงทั้ง 8 แห่ง จำนวน 8 คน

ผลการวิจัย ปรากฏว่า ห้องสมุดเสียงทั้ง 8 แห่ง มีลักษณะเป็นห้องสมุด
มหาวิทยาลัย 3 แห่ง ห้องสมุดโรงเรียน 2 แห่ง ห้องสมุดประชาชน 2 แห่ง และ
ห้องสมุดเฉพาะ 1 แห่ง ห้องสมุดเสียงส่วนใหญ่มีฐานะเป็นเพียงหน่วยงานย่อย ลักษณะ
ของอาคารสถานที่เป็นห้องหนึ่งของหน่วยงานและติดตั้งปรับอากาศ ห้องสมุดเสียงใน
กลุ่มห้องสมุดประชาชนและกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีพื้นที่ในการดำเนินงานโดยเฉลี่ยสูงกว่า
กลุ่มห้องสมุดอื่น ห้องสมุดเสียงทุกแห่งมีหัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้วางนโยบายให้คำปรึกษา
แนะนำแก่บรรณารักษหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานห้องสมุด สำหรับบรรณารักษหรือผู้
รับผิดชอบงานห้องสมุดเสียง พบว่า ครึ่งหนึ่งมีความรู้ระดับปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์ หน้าที่ความ
รับผิดชอบที่บรรณารักษห้องสมุดเสียงทุกแห่งทำคือ การทอผ้าตามและช่วยการค้นคว้า ส่วน

๗
ภารกิจที่ห้องสมุดเสียงทุกแห่งมีคือ ทุ่มทรัพยากร การ ู้ และ/หรือเงินเก็บเทปบันทึกเสียง และแผ่นเสียง ห้องสมุดเสียงแต่ละแห่งเน้นหนักวัสดุประเภทเทปบันทึกเสียงแบบคลิบ และแผ่นเสียง และอุปกรณ์ที่มีในห้องสมุดเสียงทุกแห่งมีความสอดคล้องกับวัสดุในห้องสมุด ส่วนสิ่งพิมพ์นั้นห้องสมุดจัดเก็บและให้บริการน้อยมาก

ทำงานเทคนิค ห้องสมุดเสียงส่วนใหญ่มีบรรณารักษ์เป็นผู้กำหนดนโยบาย นโยบายในการเลือกและการจัดหา โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกที่สำคัญคือ เนื้อหาของ วัสดุตรงตามหลักสูตรหรือสอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงาน ห้องสมุดเสียงทุก แห่งจัดหาวัสดุโดยการสั่งซื้อเป็นหลัก โดยมีบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทำการ ทววจสภาพของวัสดุที่ได้รับเอง การจัดหาและทำบัตรรายการส่วนใหญ่กำหนดกฎเกณฑ์ ขึ้นเองตามความเหมาะสมของห้องสมุด การจัดเก็บวัสดุเสียงส่วนใหญ่ใช้ระบบชั้นปิด โดยจัดเก็บแยกออกจากสิ่งพิมพ์

ทำงานบริการ ห้องสมุดเสียงส่วนใหญ่เปิดให้บริการแก่บุคคลภายใน หน่วยงานเท่านั้น เนื้อหาของวัสดุเสียงที่ให้บริการส่วนใหญ่เป็นด้านดนตรีและเพลง และห้องสมุดเสียงที่มีผู้ใช้บริการมากที่สุดคือ กลุ่มห้องสมุดประชาชน

สำหรับปัญหาที่พบบ่อยที่สุดในห้องสมุดเสียง ได้แก่ ปัญหาจำนวนบุคลากร ห้องสมุดไม่เพียงพอ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ปัญหาความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงิน ปัญหาในการซ่อมใส่คัทสน์วัสดุ/อุปกรณ์ และปัญหาความไม่สมบูรณ์ของจำนวนใส่คัทสน์วัสดุ และจำนวนผู้ใช้บริการ

Thesis Title The Operation of Sound Libraries in Thailand.
Name Miss Namtip Wipawin
Thesis Advisor Assistant Professor Panpimol Koonlaboon
Department Library Science
Academic Year 1985

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the operation of the sound libraries in Thailand concerning administration, technical services, user services, including audio-visual and printed materials provided, as well as its problems in order to find means of solution to them. A guideline for developing the operation of sound libraries in Thailand will also be suggested here.

The research method was done through interviewing 8 administrators and 8 librarians in 8 sound libraries.

The results indicated that of these 8 sound libraries, 3 are university libraries, 2 are school libraries, 2 are public libraries and 1 is a special library. Most sound libraries are sub-department with one air-conditioned room. The average area of sound libraries in public and university libraries is larger than that of the rest.

Administrators in every sound library are responsible for making policies and also giving their librarians and library staffs advices. It was found that half of the librarians who worked in the sound libraries held Bachelor' degrees in library science. One of the common responsibility that the librarians in all

sound libraries have to do is reference work. The library furniture including card catalog cabinets and tape-cassette and audio disc shelves are found in all these sound libraries. In each library, one can find more of tape cassettes and audio disc than other materials. Printed materials are rarely found.

For technical services, the acquisition policy provided by the librarians should significantly support the curriculum and the academic activities. Buying and checking the condition of library materials are the responsibilities of the librarians or library staffs. Each library has its own system of classification and cataloging. However, sound materials are kept in closed-shelves and separated from printed materials.

For user services, most sound libraries are for staffs in their organizations only. The popular contents in sound materials are music and songs and most of the patrons are in public library group.

Most problems found in sound libraries are the lack of library staffs, the lack of the budgets, the delay of paying for materials, the library material preservation and the imbalance of audio-visual materials and the patrons.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
พรหมพิมล กุลบุญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาตรวจสอบแก้ไข และให้คำ
แนะนำนานับการด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มล.จอย นันทวิจิตรินทร์ ประธานกรรมการ
ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลธิชา สุทธิจันทร์กุล อาจารย์มาลี ศรีพิสุทธิ
กรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศรี จันทร์อ่อน ที่ได้กรุณา
ตรวจสอบและแก้ไขสาระสังเขปภาษาอังกฤษให้เป็นอย่างดี
นอกจากนี้ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนสนับสนุนงานวิจัยนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่
ศาสตราจารย์ปัจฉิม ภูมุนาค พันเอกวิเชียร บุรณศิริ อาจารย์ณัฐภา สรรพศรี รวมทั้ง
หัวหน้าหน่วยงานและบรรณาธิการของสมุทเลียงทั้ง 8 แห่งที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง ตลอดจน
ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์นี้
บุคคลที่จริงอยู่ในความรู้สึกทวยสำนึกในพระคุณอันสูงส่งนี้คือ บิดา มารดา ซึ่งเป็น
"ผู้ให้" ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต ทวยความรักและห่วงใยอย่างยิ่งตลอดมา

นำทิพย์ วิภาวิน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
แนวเหตุผล	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
วิธีดำเนินการวิจัย	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	9
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	10
2 หอสมุดเสียง	11
ความหมายและลักษณะของหอสมุดเสียง	11
การดำเนินงานหอสมุดเสียง	13
การบริหารงาน	13
อาคารสถานที่	14
ครุภัณฑ์	15
บุคลากร	15
การเงิน	18
สิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ	18

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

แผนเสียง	19
เทปบันทึกเสียง	19
ฟิล์มภาพยนตร์	20
งานเทคนิค	21
การจัดหา	21
การจัดหมู่และทำบัตรรายการ	22
การจัดเก็บและบำรุงรักษา	26
งานบริการ	27
ประวัติและพัฒนาการของห้องสมุดเสียงในประเทศไทย	29
ห้องสมุดเสียงมหาวิทยาลัยศิลปากร	32
ห้องสมุดแผนเสียงและม้วนเทป ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	33
ห้องสมุดแผนเสียงและแถบเสียง สถาบันวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย	34
ห้องสมุดดนตรีสยามกลการมิวสิกฟาวเคชั่น	36
ห้องสมุดเสียงโรงเรียนสตรีวิทยา	37
ห้องสมุดดนตรีทูตกระหม่อมบริพัตร หอสมุดแห่งชาติ	38
ห้องสมุดเสียงคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	39
ห้องสมุดเสียงโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย	40
3 วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
กำหนดกลุ่มประชากร	41
สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	41
เก็บรวบรวมข้อมูล	42
วิเคราะห์ข้อมูล	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
ตอนที่ 1 การดำเนินงานห้องสมุดเสียง	45
ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	81
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการจัดดำเนินงานห้องสมุดเสียง	89
4 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	92
สรุปผลการวิจัย	92
อภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ	106
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป	111
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	122
ประวัติผู้เขียน	149

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ประเภทและฐานะของห้องสมุด	45
2	คุณวุฒิและตำแหน่งของหัวหน้าหน่วยงาน	47
3	จำนวนพื้นที่ของห้องสมุด	49
4	จำนวนที่นั่งอ่านและฟังในห้องสมุดเสียง	50
5	ลักษณะของห้องฟังเทปบันทึกเสียงและแผ่นเสียง	52
6	จำนวนบุคลากรจำแนกตามตำแหน่งและคุณวุฒิ	53
7	หน้าที่ของบรรณารักษ์หรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานห้องสมุด	55
8	วิธีการพัฒนาบุคลากรในห้องสมุดเสียง	56
9	จำนวนครุภัณฑ์จำแนกตามประเภทของครุภัณฑ์	58
10	จำนวนเงินงบประมาณของห้องสมุดเสียง	59
11	การใช้จ่ายงบประมาณ จำแนกตามประเภทของทรัพยากร	60
12	จำนวนวัสดุทัศนวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งพิมพ์ จำแนกตามประเภท	61
13	ผู้กำหนดนโยบายในการเลือกและจัดหาวัสดุของห้องสมุดเสียง	64
14	เกณฑ์ในการเลือกและประเมินค่าวัสดุ	65
15	คู่มือในการเลือกซื้อวัสดุ	66
16	วิธีการจัดหาวัสดุในห้องสมุดเสียง	67
17	แหล่งบริจาควัสดุห้องสมุด	68
18	วิธีการจัดซื้อวัสดุเสียงที่ผลิตในประเทศและต่างประเทศ	69
19	การลงทะเบียนวัสดุในห้องสมุดเสียง	71
20	ประเภทของบัตรรายการที่ห้องสมุดเสียงจัดทำ	72
21	ลักษณะของคู่มือช่วยคนอื่น ๆ	74
22	วัน/เวลาทำการของห้องสมุดเสียง	76
23	บริการของห้องสมุดเสียง	77
24	จำนวนผู้ใช้บริการโดยเฉลี่ยในแต่ละวัน	79

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
25	วิธีการประชาสัมพันธ์ของสมุค	80
26	ปัญหาคำนอาคารสถานที่	81
27	ปัญหาคำนครุภัณฑ์	82
28	ปัญหาการบริหารงาน	83
29	ปัญหาคำนบุคลากร	84
30	ปัญหาคำนการเงิน	85
31	ปัญหาทรัพยากรของสมุค	86
32	ปัญหางานเทคนิค	87
33	ปัญหางานบริการ	88